

Ситар Іванна Валеріївна,
*аспірант кафедри педагогіки, управління
та адміністрування Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології ДВНЗ
«Університет менеджменту освіти»*

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НАУКОВОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Анотація. У статті розкрито головні теоретичні надбання української наукової школи з проблем керівництва ЗНЗ, коментарі до змісту монографічних праць найбільш цікавих досліджень, здійснених упродовж 2001–2015 років провідними вітчизняними вченими. Виокремлено актуальні наукові проблеми теорії й організації діяльності школи, що потребують поглибленого розкриття, а також перспективи розвитку вітчизняної школи наукового управління ЗНЗ.

Ключові слова: управління ЗНЗ, наукова школа управління, інформаційне забезпечення управління, управлінські інновації, проблеми та перспективи розвитку теорії й технологій управління ЗНЗ.

Сытар Иванны Валериевна

РАЗВИТИЕ ТЕОРИИ И ТЕХНОЛОГИЙ НАУЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ УЧЕБНЫМИ ЗАВЕДЕНИЯМИ В НАЧАЛЕ ХХІ ВЕКА

Аннотация. В статье раскрыты главные теоретические достижения украинской научной школы по проблемам руководства ОУЗ, комментарии к содержанию монографических трудов наиболее интересных диссертационных исследований, которые были проведены в течение 2001–2015 годов ведущими отечественными учеными. Выделены актуальные научные проблемы теории и организации деятельности школы, требующие углубленного раскрытия, а также перспективы развития отечественной школы научного управления ОУЗ.

Ключевые слова: управление ОУЗ, научная школа управления, информационное обеспечение управления, управленческие инновации, проблемы и перспективы развития теории и технологий управления ОУЗ.

Joanna Sitar

DEVELOPMENT OF THEORY AND TECHNOLOGIES OF SCIENTIFIC MANAGEMENT BY GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

Abstract. The article shows the main theoretical heritage of Ukrainian scientific school of management problems GEI comments on the content of monographs of the most interesting studies that were carried out during 2001–2015

years leading domestic scientists over the last decade. The article singled out actual scientific problems of the theory and organization of schools that require in-depth disclosure and prospects of development of the national school of scientific management of CEI.

Keywords: *management GEI, scientific school of management, information management, innovation management, problems and prospects of development of the theory and technology management GEI.*

Постановка проблеми

Упродовж першого десятиліття ХХІ століття тривало інтенсивне формування української школи наукового управління загальноосвітніми навчальними закладами, започаткованої ще у другій половині ХХ століття, яка отримала розвиток у 1980–1990 роки.

За період 2000–2010 років було захищено 6 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук та понад 150 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук з проблем управління школою та різних його аспектів, що значно більше, ніж в усі попередні роки.

Актуальність проблеми дослідження. Найбільше наукових досліджень було присвячено вивченню загальних питань керівництва загальноосвітніми навчальними закладами (зокрема, адміністративно-педагогічному менеджментові та його складовим), майже в 40% усіх дисертаційних робіт розглядалися проблеми управління навчальним процесом, керівництва виховною роботою з учнями, науково-методичному забезпеченню якості діяльності вчителів, організації підвищення компетентності керівників шкіл тощо. Посилення уваги та зацікавленості до розкриття педагогічних проблем зумовило необхідність створення при загальноосвітніх навчальних закладах бази для проведення експериментально-дослідницької роботи, особливо у великих містах, де для цього була відповідна науково-теоретична основа, за участю провідних науковців з проблем управлінської діяльності.

Мета статті. Окреслення загальних питань діяльності школи, детальне вивчення проблем гуманізації, демократизації, поширення інформаційного забезпечення управління загальноосвітніми навчальними закладами, вирішення проблем управлінської діяльності.

Виклад основного матеріалу

Серед найбільш поширених проблем того часу: інформаційно-комп'ютерне забезпечення управління загальноосвітніми навчальними закладами, його новітні технології та поглиблення їх наукового підґрунтя, методи прогностичного і поточного моделювання діяльності школи та її структурних складових, моніторинг якості та ефективності діяльності загальноосвітніх навчальних закладів у ринкових умовах, їх конкурентоспроможність, управління інвестиційними процесами, втілення в роботу керівників шкіл технологій сучасного менеджменту, їх трансформація відповідно до умов освітньої сфери діяльності. Для їх успішного вирішення потрібні були методологічні підходи, серед яких широке визнання та застосування отримали:

людиноцентристський, синергетичний, ситуативний, компетентнісний, акмеологічний тощо. Поглиблювалося теоретичне підґрунтя та більш свідоме застосування методів системного підходу та його варіантів: системно-комплексного, системно-функціонального, системно-процесуального тощо. У першій половині нового десятиліття починають з'являтися дослідження з управління загальноосвітніми навчальними закладами суто методологічного спрямування (М. Кириченко)¹⁷ та психологічних особливостей управління педагогічними й учнівськими колективами шкіл, зокрема колективна монографія науковців Інституту психології АПН України «Управління закладами середньої освіти: психологічні аспекти»¹⁴.

Вагомим внеском у теорію та технології наукового управління школою того часу були праці Л. Даниленко «Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах»⁹, Л. Карамушки «Психологія управління»¹⁵, А. Прокопенка «Наукові основи управління в системі освіти»³¹, Л. Кравченко «Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти»¹⁹ та деякі інші дослідження, у яких на сучасному науковому рівні було розглянуто актуальні проблеми управлінської діяльності закладів освіти, задекларовані у назвах наукових досліджень.

Слід відзначити розвиток теоретичних засад та методів управління навчальними закладами на засадах адаптивного управління, фундатором і пропагандистом якого в Україні є Г. Єльнікова та учні її наукової школи^{12; 5; 15}.

Упродовж усього десятиліття у наукових працях багатьох дослідників усе ширше почав використовуватися термін «освітній менеджмент» з різноманітними інтерпретаціями його провідних положень та технологій у процесі управління навчальними закладами, що знайшло відображення у працях Г. Дмитренка¹⁰, Г. Волинського⁷, Л. Даниленко⁹, Г. Єльнікової¹³, В. Маслова²², Л. Калініної¹⁴ та інших науковців.

¹⁷ Кириченко М. О. Управління загальним навчальним закладом (методологічний аспект): дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / М. О. Кириченко. — Київ, 2001. — 165 с.

¹⁴ Калініна Л. М. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.06 / Л. М. Калініна. — Київ, 2008. — 271 с.

⁹ Даниленко Л. І. Модернізація змісту форм і методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: монографія / Л. І. Даниленко. — Київ: Логос, 1998. — 140 с.

¹⁵ Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / Л. М. Карамушка. — Київ: Либідь, 2004. — 423 с.

³¹ Прокопенко А. І. Наукові основи управління в системі освіти: монографія / А. І. Прокопенко; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Харків, 2005. — 304 с.

¹⁹ Кравченко Л. М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти: монографія / Л. М. Кравченко. — Полтава: Техсервіс, 2006. — 422 с.

¹² Єльнікова О. В. Управління впровадженням інтерактивних освітніх технологій у навчальний процес загальноосвітнього навчального закладу: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / О. В. Єльнікова. — Київ, 2005. — 22 с.

⁵ Борова Т. А. Теоретичні та методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.06 / Т. А. Борова; Нац. акад. пед. наук України ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — Київ, 2012. — 488 с.

¹⁰ Дмитренко Г. А. Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организации: учеб. пособие / Г. А. Дмитренко. — 3-е изд., испр. и дополн. — Киев: МАУП, 2006. — 192 с.

⁷ Волинський Г. Д. Соціально-психологічні вимоги до директора сучасної школи / Г. Д. Волинський // Радянська школа. — 1977. — № 11. — С. 10–16.

¹³ Єльнікова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: кол. монографія / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова [та ін.]; за заг. та наук. ред. Г. В. Єльнікової. — Київ, 2009. — 480 с.

²² Маслов В. І. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом: монографія / В. І. Маслов, О. Боднар, К. Гораш. — Тернопіль: Крок, 2012. — 320 с.

Проблеми подальшого розвитку інформаційного забезпечення управління були предметом постійної уваги науковців В. Гуменюк⁸, В. Лунячека²⁰ та інших.

Особливо слід відзначити фундаментальне дослідження Л. Калініної «Система інформаційного забезпечення управління навчальним закладом»¹⁴, де докладно розкрито науково-теоретичні основи й методи побудови системи інформаційного супроводу управління у сучасній школі з використанням ІКТ.

Характерним напрямом наукових досліджень упродовж усього першого десятиліття ХХІ століття, поруч із інформаційними технологіями та їх аспектами в діяльності керівників, були інноваційні процеси в установах освіти й управління ними.

У цьому напрямі наукового управління особливо слід відзначити праці Л. Ващенко «Система управління інноваційними процесами в загальноосвітній середній освіті регіону» та С. Николаєнка «Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти в Україні»²⁴, у яких зроблено аналітичні узагальнення наукових здобутків та стану якості розвитку теоретичних засад і технологій інформатизації управління та діяльності різних структурних складових освітньої сфери України.

У другій половині першого десятиліття ХХІ століття було оприлюднено монографії В. Маслова «Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами»²² та Г. Єльнікової «Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи»¹³, які були певним фундаментальним узагальненням багаторічної творчої праці їх авторів, що відображали зміст актуальних теоретичних складових управлінської діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах та технології їх практичного здійснення.

Актуальними проблемами, що досліджувалися протягом усього першого десятиліття ХХІ століття, були питання методологічних засад та подальшого розвитку системи післядипломної педагогічної освіти з підвищення посадово-функціональної компетентності керівників шкіл.

У цьому напрямі вагомий внесок у теорію і технології управління загальноосвітніми навчальними закладами зроблено у дослідженнях Т. Сорочан «Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика»³⁴. На сучасному науковому рівні тут проаналізовано методологічні складові

---

⁸ Гуменюк В. В. Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / В. В. Гуменюк. — Київ, 2001. — 220 с.

²⁰ Лунячек В. Е. Алгоритм управління школою / В. Е. Лунячек. — Харків : Основа, 2005. — 176 с.

¹⁴ Калініна Л. М. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 / Л. М. Калініна. — Київ, 2008. — 271 с.

²⁴ Николаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України : монографія / С. М. Николаєнко. — Київ : Нац. торг.-екон. ун-т, 2008. — 419 с.

²² Маслов В. І. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом : монографія / В. І. Маслов, О. Боднар, К. Гораш. — Тернопіль : Крок, 2012. — 320 с.

¹³ Єльнікова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи : кол. монографія / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова [та ін.] ; за заг. та наук. ред. Г. В. Єльнікової. — Київ, 2009. — 480 с.

³⁴ Сорочан Т. М. Розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 / Т. М. Сорочан ; Луганськ. НПУ імені Тараса Шевченка. — Луганськ, 2005. — 43 с.

управлінської діяльності керівників шкіл та наукові засади організації, методи забезпечення розвитку їхньої посадової компетентності.

У середині першого десятиліття ХХІ століття з'явилися дослідження з формування української школи наукового управління загальноосвітніми навчальними закладами О. Адаменко «Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття»¹ та А. Дмитрієва «Розвиток теорії внутрішньошкільного управління в Україні в другій половині ХХ століття»¹¹, що свідчить про певні суттєві надбання з теорії та практичного досвіду управління школами, які заслуговують ретельного вивчення й аналізу, необхідних для подальшого розвитку теорії і формування досвіду ефективного керівництва загальноосвітніми навчальними закладами.

Найбільш фундаментальним науковим дослідженням серед історіографічних праць із розвитку вітчизняної освітньої науки була монографія О. Адаменко «Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття»¹, у якій окремий розділ присвячувався аналізу становлення та розвитку теорії і методів управління школою, особливостям керівництва загальноосвітніми навчальними закладами в різні історичні часи упродовж 1950–1990-х років.

Однак упродовж першого десятиліття мінімальна увага приділялася науковцями таким важливим проблемам управління загальноосвітніми навчальними закладами, як подальший розвиток, модернізація й ефективне використання навчально-матеріальної бази шкіл, фінансова та маркетингова діяльність у сучасних умовах.

Повільно відбувалося вивчення психологічних питань керівництва загальноосвітніми навчальними закладами, спостерігалися поодинокі дослідження окремих питань психології управління школою.

Важливим, ще недостатньо дослідженим, напрямом є інноваційна діяльність керівників шкіл в економічній сфері та її прояви, виходячи з реальних умов та перспектив соціально-економічного розвитку суспільства тощо.

Особливої уваги науковців потребує проблема розвитку організаційно-педагогічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів та їхньої посадової компетентності, поглиблення усіх методологічних складових безперервної освіти впродовж активної праці і життя керівників та педагогічних працівників освітньої галузі держави.

Незважаючи на нечисленні наукові праці з проблем психології управління загальноосвітніми навчальними закладами, зокрема, Л. Карамушки, О. Бондарчук та інших, цей напрям розвитку вітчизняної школи наукового

---

¹ Адаменко О. В. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття : монографія / О. В. Адаменко. — Луганськ : Альма-матер, 2005. — 705 с.

¹¹ Дмитрієв А. С. Розвиток теорії внутрішнього управління в Україні в другій половині ХХ століття : дис. ... канд. пед. наук / А. С. Дмитрієв. — Луганськ, 2004. — 241 с.

управління школою потребує подальшої особливої уваги, активізації діяльності.

У другому десятилітті ХХІ століття наукова школа теорії і технологій управління загальноосвітніми навчальними закладами інтенсивно розвивається.

Поруч із новими працями відомих учених В. Бондаря, Г. Дмитренка, Г. Єльнікової¹³, Л. Карамушки¹⁵, В. Маслова²², В. Олійника²⁵, М. Кириченка¹⁷ та інших, з'явилися глибокі дослідження проблем управління загальноосвітніми навчальними закладами та різних його аспектів таких науковців, як Н. Клокар – «Управління обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти: теорія і практика»¹⁸, Л. Назаренко – «Сучасна концептуалізація управління розвитком загальноосвітнього навчального закладу»²³, Г. Тимошко – «Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу»³⁵, О. Боднар – «Теоретичні і методичні засади управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти регіону»³, І. Осадчого – «Спрямований розвиток освітніх систем: теорія, технологія, практика»²⁶, З. Рябової – «Наукові основи маркетингового управління в освіті»³³, за які їх авторам було присуджено наукову ступінь доктора педагогічних наук.

Тривали поглиблені дослідження методологічних проблем управління загальноосвітніми навчальними закладами. Було захищено три докторські дисертації.

За п'ять перших років ХХІ століття з питань проблем підвищення компетентності керівних кадрів освітніх закладів та установ було захищено 3 докторські та 9 кандидатських дисертацій, що свідчить про суспільний попит на кваліфікаційний, професійний рівень управлінських кадрів у освітній сфері

---

¹³ Єльнікова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи : кол. монографія / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова [та ін.] ; за заг. та наук. ред. Г. В. Єльнікової. — Київ, 2009. — 480 с.

¹⁵ Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / Л. М. Карамушка. — Київ : Либідь, 2004. — 423 с.

²² Маслов В. І. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом : монографія / В. І. Маслов, О. Боднар, К. Гораш. — Тернопіль : Крок, 2012. — 320 с.

²⁵ Олійник В. В. Модернізація системи післядипломної педагогічної освіти України в умовах змін / В. В. Олійник // Післядипломна педагогічна освіта: європейські орієнтири та регіональні пріоритети : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Біла Церква, 10–11 верес. 2009 р.); за наук. ред. : В. В. Олійника, Л. М. Карамушки, Н. І. Клокар, Л. І. Даниленко. — Біла Церква : КОППОК, 2009. — С. 20–23.

¹⁷ Кириченко М. О. Управління загальним навчальним закладом (методологічний аспект) : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / М. О. Кириченко. — Київ, 2001. — 165 с.

¹⁸ Клокар Н. І. Управління обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти: теорія і практика : наук.-метод. посіб. / Н. І. Клокар. — Біла Церква, 2004. — 296 с.

²³ Назаренко Л. М. Сучасна концептуалізація управління розвитком загальноосвітнього навчального закладу : монографія / Л. М. Назаренко. — Херсон : Айлант, 2015. — 251 с.

³⁵ Тимошко Г. М. Система підготовки резерву керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Г. М. Тимошко. — Київ, 2004. — 20 с.

³ Боднар О. С. Управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти регіону (теоретико-прикладний аспект) : монографія / О. С. Боднар. — Тернопіль : Крок, 2013. — 544 с.

²⁶ Осадчий І. Г. Спрямований розвиток освітніх систем: теорія, технологія, практика : монографія / І. Г. Осадчий. — Київ : Інформавдор, 2013. — 436 с.

³³ Рябова З. В. Теоретико-методологічні засади маркетингового управління навчальною діяльністю інститутів післядипломної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 / З. В. Рябова. — Київ, 2013. — 479 с.

та їх компетентність відповідно до сучасного стану розвитку та технологій наукового менеджменту в освіті.

Проблеми інформаційного забезпечення управління загальноосвітніми навчальними закладами й ефективного використання технологій ІКТ керівниками шкіл теж не втрачали своєї актуальності в розглянутий період, про що свідчать понад 10 захищених наукових дисертаційних досліджень. Трьом авторам було присуджено науковий ступінь доктора педагогічних наук.

Поруч із загальними позитивними тенденціями розвитку вітчизняної наукової школи управління загальноосвітніми навчальними закладами, слід відзначити майже відсутність дисертаційних праць з проблем керівництва виховною роботою з учнями, управління методичною й експериментальною роботою в школі, раціонального використання й забезпечення навчально-матеріальної бази шкіл, з історії розвитку теорії та методів управління, хоча певні наукові публікації різного рівня періодично з'являлися на сторінках фахових освітянських видань.

Висновки

Незважаючи на появу досліджень методологічних проблем управління загальноосвітніми навчальними закладами, їх загальну змістову спрямованість було орієнтовано, передусім, на теоретико-методичні (технологічні) складові управління загальноосвітньою школою та їх різноманітні аспекти (тенденції, принципи, функції управління тощо).

Водночас філософська складова управління загальноосвітніми навчальними закладами, її структурно-змістова специфіка та різні аспекти їх прояву в управлінській діяльності керівників шкіл, а також науковців у процесі дослідницької роботи залишаються фактично поза увагою абсолютної більшості вчених і потребують спеціального поглибленого аналізу, вивчення та розкриття.

Та загалом, українська школа наукового управління продемонструвала наявність достатнього творчого потенціалу та здатність до подальшого інтенсивного розвитку, вивчення й глибокого аналізу процесів, що відбуваються у середній загальній освіті та в управлінні нею за часи її перманентного реформування протягом останніх років.

Список використаних джерел

1. Адаменко О. В. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття : монографія / О. В. Адаменко. — Луганськ : Альма-матер, 2005. — 705 с.
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти / В. Ю. Биков. — Київ : Атика, 2009. — 684 с.
3. Боднар О. С. Управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти регіону (теоретико-прикладний аспект) : монографія / О. С. Боднар. — Тернопіль : Крок, 2013. — 544 с.

4. Бондар В. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі / В. Бондар. — Київ : Школяр, 2000. — 216 с.

5. Борова Т. А. Теоретичні та методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 / Т. А. Борова ; Нац. акад. пед. наук України Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менедж. освіти». — Київ, 2012. — 488 с.

6. Василенко Н. В. Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Н. В. Василенко. — Київ, 2007. — 22 с.

7. Волинський Г. Д. Соціально-психологічні вимоги до директора сучасної школи / Г. Д. Волинський // Радянська школа. — 1977. — № 11. — С. 10–16.

8. Гуменюк В. В. Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / В. В. Гуменюк. — Київ, 2001. — 220 с.

9. Даниленко Л. І. Модернізація змісту форм і методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : монографія / Л. І. Даниленко. — Київ : Логос, 1998. — 140 с.

10. Дмитренко Г. А. Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организации : учеб. пособие / Г. А. Дмитренко. — 3-е изд., испр. и дополн. — Київ : МАУП, 2006. — 192 с.

11. Дмитрієв А. С. Розвиток теорії внутрішкільного управління в Україні в другій половині ХХ століття : дис. ... канд. пед. наук / А. С. Дмитрієв. — Луганськ, 2004. — 241 с.

12. Єльнікова О. В. Управління впровадженням інтерактивних освітніх технологій у навчальний процес загальноосвітнього навчального закладу : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / О. В. Єльнікова. — Київ, 2005. — 22 с.

13. Єльнікова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи : кол. монографія / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова [та ін.] ; за заг. та наук. ред. Г. В. Єльнікової. — Київ, 2009. — 480 с.

14. Калініна Л. М. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 / Л. М. Калініна. — Київ, 2008. — 271 с.

15. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / Л. М. Карамушка. — Київ : Либідь, 2004. — 423 с.

16. Касьянова О. М. Контрольно-аналітична діяльність керівника навчального закладу / О. М. Касьянова. — Харків : Основа, 2014. — 192 с.

17. Кириченко М. О. Управління загальним навчальним закладом (методологічний аспект) : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / М. О. Кириченко. — Київ, 2001. — 165 с.

18. Клокар Н. І. Управління обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти: теорія і практика : наук.-метод. посіб. / Н. І. Клокар. — Біла Церква, 2004. — 296 с.
19. Кравченко Л. М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти : монографія / Л. М. Кравченко. — Полтава : Техсервіс, 2006. — 422 с.
20. Лунячек В. Е. Алгоритм управління школою / В. Е. Лунячек. — Харків : Основа, 2005. — 176 с.
21. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом : метод. матеріал / О. І. Мармаза. — Харків : Основа, 2004. — 240 с.
22. Маслов В. І. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом : монографія / В. І. Маслов, О. Боднар, К. Гораш. — Тернопіль : Крок, 2012. — 320 с.
23. Назаренко Л. М. Сучасна концептуалізація управління розвитком загальноосвітнього навчального закладу : монографія / Л. М. Назаренко. — Херсон : Айлант, 2015. — 251 с.
24. Ніколаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України : монографія / С. М. Ніколаєнко. — Київ : Нац. торг.-екон. ун-т, 2008. — 419 с.
25. Олійник В. В. Модернізація системи післядипломної педагогічної освіти України в умовах змін / В. В. Олійник // Післядипломна педагогічна освіта: європейські орієнтири та регіональні пріоритети : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Біла Церква, 10–11 верес. 2009 р.); за наук. ред. : В. В. Олійника, Л. М. Карамушки, Н. І. Клокар, Л. І. Даниленко. — Біла Церква : КОПОПК, 2009. — С. 20–23.
26. Осадчий І. Г. Спрямований розвиток освітніх систем: теорія, технологія, практика : монографія / І. Г. Осадчий. — Київ : Інформавдор, 2013. — 436 с.
27. Островерхова Н. Портфоліо для керівників загальноосвітніх навчальних закладів / Н. Островерхова // Експериментальний матеріал з теми дослідження «Методологія формування технологічної культури керівника ЗНЗ». — Київ : Вид-во Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова, 2010. — 20 с.
28. Поляков В. А. Лидер в коллективной стратегии. Формула успеха: идея, команда, реализация: практикум / В. А. Поляков. — Минск, 2004. — 120 с.
29. Постовой В. Г. Научно-педагогические основы внутришкольного контроля : автореф. дис. на соискание учен. степ. канд. пед. наук / В. Г. Постовой. — Киев, 1980. — 23 с.
30. Приходько В. М. Система моніторингу якості освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу (методологічний аспект) : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 / В. М. Приходько ; Нац. акад. пед. наук України ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — Київ, 2014. — 400 с.
31. Прокопенко А. І. Наукові основи управління в системі освіти : монографія / А. І. Прокопенко ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Харків, 2005. — 304 с.

32. Рогова Т. В. Персоналізований підхід в управлінні педагогічним колективом закладу освіти: технологічний аспект / Т. В. Рогова // Теорія і практика управління соціальними системами. — Харків, 2004. — № 3. — С. 24–33.

33. Рябова З. В. Теоретико-методологічні засади маркетингового управління навчальною діяльністю інститутів післядипломної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 / З. В. Рябова. — Київ, 2013. — 479 с.

34. Сорочан Т. М. Розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 / Т. М. Сорочан ; Луганськ. НПУ імені Тараса Шевченка. — Луганськ, 2005. — 43 с.

35. Тимошко Г. М. Система підготовки резерву керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Г. М. Тимошко. — Київ, 2004. — 20 с.

36. Хрыков Е. Н. Теория и методика внутришкольного управления в современных условиях : дис. ... д-ра пед. наук / Е. Н. Хрыков. — Луганск, 1997. — 421 с.

Joanna Sitar

**DEVELOPMENT OF THEORY AND TECHNOLOGIES OF SCIENTIFIC
MANAGEMENT BY GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS THE
BEGINNING OF THE XXI CENTURY**

The article shows the main theoretical heritage of Ukrainian scientific school of management problems GEI comments on the content of monographs of the most interesting studies that were carried out during 2001–2015 years leading domestic scientists over the last decade. The article singled out actual scientific problems of the theory and organization of schools that require in-depth disclosure and prospects of development of the national school of scientific management of CEI.

Despite the methodological problems appear research zahalnoosvitnaya school management and content of education zahalnet focus bulu oriented, peredusaya, a theoretical methodology (technology) the Office zahalnoosvitnoy school of their various aspects (trends principles Functions of melting).

However, the philosophical component of management of secondary schools, its structural specificity of the content of education and various aspects of their manifestation in management school leaders and scientists in the research remains virtually unnoticed by the absolute majority of scientists and require special in-depth analysis, research and disclosure.

And the whole Ukrainian school of scientific management has demonstrated a sufficient creativity and capacity for further intensive development, research and deep analysis of the processes occurring in secondary education and management in times of permanent reform in recent years.